

Niebieskie karty jako narzędzie pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą

1. formy przemocy
2. przebieg procedury Niebieskie Karty
3. zadania poszczególnych służb

Najczęstsze formy przemocy w rodzinie:

- 1) przemoc fizyczna: bicie, popychanie, kopanie, duszenie, bicie przedmiotami, parzenie, policzkowanie...
- 2) przemoc psychiczna: wyśmiewanie, szydzenie, lżenie, okazywanie braku szacunku, poddawanie stałej krytyce, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi...
- 3) przemoc seksualna: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi...
- 4) inne zachowania: zmuszanie do oddawania uzyskiwanych środków finansowych, uniemożliwienie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności bądź wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków...

Przebieg procedury:

- 1) wszczęcie procedury – wypełnienie formularza Niebieska Karta – A przez przedstawiciela: jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia.
 - wypełnienie formularza - w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
 - jeżeli osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, jest nieobecna ze względu na stan zdrowia lub potrzebę natychmiastowego zabezpieczenia życia i zdrowia, formularz wypełnia się niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą lub po ustaniu przyczyny uniemożliwiającej jego wypełnienie,
 - wypełnienie formularza bez udziału osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie - nawiązanie bezpośredniego kontaktu jest niewykonalne,
 - przeprowadzanie rozmowy – w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo,
 - podejrzenie stosowania przemocy wobec dziecka – wszystkie działania podejmuje się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. Jeżeli krzywdzącym jest ktoś z ww. działania przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej.
 - działania z udziałem dziecka powinny być prowadzone w obecności psychologa.
- 2) Przekazanie formularza Niebieska Karta – B” **osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie**
 - podejrzenie stosowania przemocy wobec dziecka – formularz B przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła występowanie przemocy,

- 3) przekazanie wypełnionego formularza A do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego – niezwłocznie, **nie później niż w ciągu 7 dni od wszczęcia procedury**. Kopię formularza pozostawia się w jednostce, która wszczyna procedurę.
- 4) Przewodniczący przekazuje formularz A członkom zespołu lub grupy roboczej – niezwłocznie, **nie później niż w ciągu 3 dni od jego otrzymania**.
- 5) Wypełnienie formularza „Niebieska Karta – C” – na posiedzeniu zespołu lub grupy roboczej w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Nieskorzystanie przez osobę z zaproszenia nie wstrzymuje prac. **Na posiedzenie nie zaprasza się dziecka.**
- 6) Wypełnienie formularza „Niebieska Karta – D” – dokonują członkowie zespołu lub grupy w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Przewodniczący zespołu wzywa taką osobę na spotkanie zespołu.

Wszystkie działania są dokumentowane.

Ogólne zasady pracy członków zespołu i grup roboczych z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie:

- 1) udzielają pomocy osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 2) podejmują działania w stosunku do osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, tak aby zaprzestała tego rodzaju zachowań,
- 3) zapraszają osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie na spotkanie zespołu lub grupy roboczej,
- 4) opracowują indywidualny plan pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie i jej rodziny, który zawiera propozycje działań pomocowych – zawiera zadania dla tej osoby oraz przedstawicieli: pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia.
- 5) rozstrzygają o braku zasadności podejmowania działań.

Ogólne zasady pracy członków zespołu i grup roboczych z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie:

- 1) diagnozują sytuację rodziny, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą
- 2) przekazują informacje o konsekwencjach popełnianych czynów,
- 3) motywują do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
- 4) przeprowadzają rozmowę pod kątem nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków,
- 5) przekazują informacje o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie.

Jeżeli osoba, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc, nadużywa alkoholu kierowana jest przez zespół lub grupę do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Spotkania z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą oraz z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc NIE MOGĄ ODBYWAĆ SIĘ W TYM SAMYM MIEJSCU I CZASIE.

Zakończenie procedury:

- 1) następuje w przypadku:

- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy
 - rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.
- 2) zakończenie procedury wymaga udokumentowania w formie protokołu, który zawiera:
 - dane dotyczące osób, wobec których realizowana była procedura,
 - datę rozpoczęcia i zakończenia procedury,
 - opis działań podjętych w ramach procedury
 - 3) protokół podpisuje przewodniczący zespołu
 - 4) o zakończeniu procedury powiadamia się wszystkie uczestniczące podmioty.

Zadania poszczególnych służb:

Zadania pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 2) udziela informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, szczególnie prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, wsparcia oraz instytucjach i podmiotach, gdzie można uzyskać pomoc,
 - b) formach pomocy dzieciom i instytucjach, które takiej pomocy udzielają,
 - c) możliwości dalszych działaniach, jakie można podjąć, aby poprawić sytuację osoby,
- 3) organizuje dostęp do pomocy medycznej, jeżeli jest taka potrzeba,
- 4) zapewnia stosownie do potrzeb osoby schronienie w placówce całodobowej,
- 5) może prowadzić rozmowy z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy oraz informują o możliwości podjęcia leczenia, terapii, udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych

Zadania przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 2) udziela informacji o:
 - a. możliwościach uzyskania pomocy, szczególnie prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, wsparcia oraz instytucjach i podmiotach, gdzie można uzyskać pomoc,
 - b. formach pomocy dzieciom i instytucjach, które takiej pomocy udzielają,
 - c. możliwości dalszych działaniach, jakie można podjąć, aby poprawić sytuację osoby,
- 3) organizuje dostęp do pomocy medycznej, jeżeli jest taka potrzeba,
- 4) może prowadzić rozmowy z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy oraz informują o możliwości podjęcia leczenia, terapii, udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych

Zadania Policji:

- 1) udziela niezbędnej pomocy osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 2) organizuje dostęp do pomocy medycznej, jeżeli jest taka potrzeba,

- 3) podejmuje inne czynności zapewniające ochronę zdrowia, życia i mienia osób, co do których jest podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem wobec osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- 4) jeśli to możliwe przeprowadza rozmowę z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc, o odpowiedzialności karnej za jej zachowanie wobec osób najbliższych oraz wzywa taką osobę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,
- 5) przeprowadza w miejscu zdarzenia niezbędne czynności procesowe
- 6) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom, które mogą wystąpić w rodzinie, w szczególności składa wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół lub grupę.

Przedstawiciel ochrony zdrowia: lekarz, pielęgniarka, położna, ratownik medyczny:

- 1) jest zobowiązany do wypełnienia formularza A, jeśli osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, ze względu na stan zdrowia musiała być przewieziona do podmiotu leczniczego,
- 2) każdorazowo udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

Zadania przedstawiciela oświaty:

- 1) udziela informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, szczególnie prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, wsparcia oraz instytucjach i podmiotach, gdzie można uzyskać pomoc,
 - b) możliwości dalszych działaniach, jakie można podjąć, aby poprawić sytuację osoby,
- 2) organizuje dostęp do pomocy medycznej, jeżeli jest taka potrzeba,
- 3) może prowadzić rozmowy z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy oraz informują o możliwości podjęcia leczenia, terapii, udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- 4) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci,
- 5) udziela **kompleksowych** informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, a także informuje o formach pomocy świadczonych w tym zakresie przez instytucje i podmioty.

opracowanie:

Renata Karwowska
wojewódzki koordynator realizacji
Krajowego Programu Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie